

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 listopada 2016 roku (znak: ENS/10/021114139) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 16 listopada 2016 roku, odmówił A. C. prawa do emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy przytaczając treść art. 184 ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ( Dz. U. z 2016 r., poz. 887) podniósł, że nie został udowodniony wymagany 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz, że wnioskodawca nie osiągnął wieku emerytalnego. Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku – uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania, organ rentowy przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 roku: 23 lata, 5 miesięcy i 28 dni okresów składkowych, 8 miesięcy, 16 dni okresów nieskładkowych, uzupełniające – rola – 1 rok, 9 miesięcy, 13 dni, staż sumaryczny 25 lat. Organ rentowy nie uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia w Odlewni (...) Sp. z o. o. z powodu braków formalnych w okresach zatrudnienia:

- 3.10.1974r. – 28.10.1975 r., 1.07.1980r. – 31.01.1987 r. – w przedłożonym świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych zakład pracy błędnie określił charakter pracy, który nie odpowiada ściśle charakterowi wykazanemu w zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r., tj. „przygotowywanie mas formierskich i prace formierzy oraz rdzeniarzy”, na które się powołuje. Ponadto w okresie 1.07.1980r. – 31.01.1987 r. nazwa stanowiska pracy wymieniona na świadectwie pracy w warunkach szczególnych „formierz – operator” nie odpowiada nazwie „formierz maszynowy” wymienionej w wykazie aktu resortowego załączonego do Zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 roku.

- 2.11.1977 r. – 30.06.1980 r., 1.02.1987 r. – 31.12.1998r. – zakład pracy nie określił charakteru pracy zgodnie z zarządzeniem Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r., tj. „obsługa żeliwiaków, rozlewni i ich urządzeń pomocniczych”.

(decyzja – k. 27 akt ZUS zainicjowanych wnioskiem o rentę o emerytalnej)

Uznając powyższą decyzję za krzywdzącą, w dniu 1 grudnia 2016 roku, A. C. wniósł od niej odwołanie. Odwołujący się podniósł, że w spornych okresach wykonywał prace na stanowiskach: składacz form i rdzeni, operator urządzeń odlewniczych, formierz, formierz operator, wytapiacz – zalewacz. Jednocześnie wskazał, że jako pracownik nie był świadomy, że wystawione świadectwo nie spełni wymogów świadectwa pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Podniósł, że nie powinien ponosić skutków niekompetencji pracowników wystawiających ten dokument.

(odwołanie – k. 2 – 2 verte)

W odpowiedzi na odwołanie w dniu 16 grudnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie podnosząc argumentację, jak w zaskarżonej decyzji. Ponadto organ rentowy wskazał, że nie uznał wnioskodawcy żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych.

(odpowiedź na odwołanie – k. 4 – 4 verte)

### **Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:**

Wnioskodawca A. C. urodził się w dniu (...).

(bezsporne)

Z oświadczenia A. C. wynika, że w okresie od 21 lutego 1972 roku do 2 października 1974 roku pracował w gospodarstwie rolnym rodziców E. i H. C. we wsi B..

(oświadczenie wnioskodawcy – k. 14 akt ZUS zainicjowanych wnioskiem o emeryturę)

Wnioskodawca ukończył (...) Szkołę Zawodową nr (...) im. J. G. w zawodzie ogólnym formierz odlewnik w czerwcu 1974 roku.

(świadczenie ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej – k. 20 akt ZUS zainicjowanych wnioskiem o emeryturę; kserokopia programu wstępnego stażu – k. 82; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:42:41 – płyta CD k. 133 w związku z jego wyjaśnieniami informacyjnymi - e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:01:14 – płyta CD k. 133)

A. C. z dniem 3 października 1974 roku został przyjęty przez Dyрекcję Zakładów (...) w budowie do pracy na czas nieokreślony, pod warunkiem odbycia wstępnego stażu pracy w okresie od 3 października 1974 roku do 3 stycznia 1975 roku na stanowisku stażysta - składacz form i rdzeni. W okresie trwania wstępnego stażu pracy wnioskodawca otrzymywał wynagrodzenie zasadnicze wraz z dodatkiem przewidzianym przepisami.

(zaświadczenie z dnia 3 października 1974 roku – karta znajdująca się w kopercie k.3; karta obiegowa – k. 83)

Z dniem 1 stycznia 1975 roku A. C., pracującemu jako stażysta – składacz form i rdzeni w Zakładach (...), powierzono obowiązki składacza form i rdzeni i przyznano wynagrodzenie III gr., z III tabeli, tj. 9,00 zł/godz plus dodatki wg obowiązujących przepisów.

(kserokopia angażu z 6 stycznia 1975 r. – k. 79)

Z dniem 1 kwietnia 1975 roku przyznano A. C. pracującemu na stanowisku składacz form i rdzeni w Wydziale Formowania w Zakładach (...) w budowie grupę 4 wg III tab., tj. 10,50 zł za godzinę plus dodatki wg obowiązujących przepisów.

(pismo z 4 kwietnia 1975 r. – karta znajdująca się w kopercie k. 3)

Z dniem 1 sierpnia 1975 roku A. C. zatrudnionemu w Zakładach (...) w S. na stanowisku składacza form i rdzeni w Wydziale Formiarni przyznano grupę 5 wg III tabeli, tj. 12,50 zł/godz plus dodatki wg obowiązujących przepisów.

(kserokopia pisma z dnia 21 sierpnia 1975 r. – k. 76)

Z zaświadczenia wydanego przez kierownika działu spraw pracowniczych Odlewni (...) Sp. z o. o. w K. wynika, że od 3 października 1974 roku A. C. był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, ostatnio na stanowisku wytapiacz metalu – zalewacz w Odlewni (...).

(zaświadczenie z dnia 22 kwietnia 2002 roku – k. 7 akt kapitałowych ZUS)

Od dnia 29 października 1975 roku wnioskodawca rozpoczął służbę wojskową. W dniu 15 października 1977 roku został zwolniony po odbyciu zasadniczej służby wojskowej.

(książeczka wojskowa – k. 3 – 6 akt kapitałowych ZUS; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:42:41 – płyta CD k. 133 w związku z jego wyjaśnieniami informacyjnymi - e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:01:14 – płyta CD k. 133)

W dniu 2 listopada 1977 roku skarżący podjął zatrudnienie po wojsku i tego dnia pomiędzy wnioskodawcą a Zakładami (...) w K. została zawarta umowa, zgodnie z którą wnioskodawca został zatrudniony w Zakładach (...) na czas nieokreślony w wymiarze 46 godzin tygodniowo na stanowisku operator urządzeń odlewniczych. A. C. rozpoczął pracę z dniem 2 listopada 1977 roku. W czasie trwania umowy otrzymywał on wynagrodzenie płatne w sposób i na warunkach przewidzianych w układzie zbiorowym pracy dla (...) Maszynowego z dnia 30 grudnia 1974 roku. Stawka płacy zasadniczej – grupa 6 tab. IV – 15,60 zł. Ponadto premie i dodatki na zasadach i warunkach określonych w przepisach o wynagrodzeniu, układzie zbiorowym pracy dla (...) Maszynowego z dnia 30 grudnia 1974 roku oraz regulaminie premiowania pracowników fizycznych zakładu.

(zaświadczenie z dnia 22 kwietnia 2002 roku – k. 7 akt kapitałowych ZUS; umowa o pracę z dnia 2 listopada 1977 roku – karta znajdująca się w kopercie k. 3; kserokopia karty przebiegu zatrudnienia – k. 43)

Z dniem 1 sierpnia 1978 roku przyznano wnioskodawcy zatrudnionemu na stanowisku operator urządzeń odlewniczych w Zakładach (...) grupę VIII wg IV tabeli płac, tj. 17,60 zł/godz plus dodatki wg obowiązujących przepisów.

(pismo z dnia 31 lipca 1978 r. – karta nieponumerowana znajdująca się w kopercie k.3; kserokopia karty przebiegu zatrudnienia – k. 43)

Z dniem 1 września 1979 roku powierzono wnioskodawcy obowiązki formierza.

(kserokopia angażu – k.118; kserokopia karty przebiegu zatrudnienia – k. 43, 45)

Pismem z dnia 1 lipca 1980 roku ustalono A. C. stanowisko formierz i przyznano wynagrodzenie zasadnicze wyższe od dotychczasowego oraz dodatki wg obowiązujących przepisów.

(kserokopia pisma – k. 117; kserokopia karty przebiegu zatrudnienia – k. 45)

Z dniem 1 maja 1980 roku przyznano wnioskodawcy pracującemu jako formierz w Wydziale P – 1 wynagrodzenie wg grupy VII wg V tabeli płac, tj. 19,30 zł za godzinę plus dodatki wg obowiązujących przepisów, a następnie wg wyższych grup zaszerogowania wraz z dodatkiem wg obowiązujących przepisów.

(pisma z dnia: 30 kwietnia 1980 r., 23 maja 1980 r., 1 lutego 1983 r., 7 września 1984 r. – karty znajdujące się w kopercie k. 3; kserokopia karty przebiegu zatrudnienia – k. 45)

Z dniem 1 września 1986 roku A. C. zatrudnionemu jako formierz powierzono obowiązki zalewacza.

(angaż – k. 109)

Z dokumentacji dotyczącej przyznania wynagrodzenia A. C. wynika, że w spornym okresie zajmował również stanowisko: „wytapiacz metalu zalewacz” oraz „zalewacz”.

(dokumentacja – k. 101 – 109)

W latach 1978 – 1998 wnioskodawca pobierał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia. Ponadto z kserokopii karty przebiegu zatrudnienia dotyczącej 1980 roku wynika, że był mu przyznany deputat węglowy. Od 1 września 1981 roku wnioskodawca pobierał dodatek brygadzystowski za prace w warunkach szkodliwych 15 %.

(kserokopia kart przebiegu zatrudnienia – k. 43 – 65)

Po podjęciu pracy 3 października 1974 roku w (...) wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku składacza form i rdzenia. Pracował na linii produkcyjnej. Podchodziły formy, wkładał rdzenie, wykańczał formę gładzikiem (jest to taka malutka kielnia). Formy były z masy formierskiej. Również odmuchiwał formy, czyli oczyszczał je sprężonym powietrzem. A. C. pracował na stanowisku formierz maszynowy. Byli jeszcze formierze ręczni. Do tego dochodziło wyciąganie odlewów z kraty. Z linii wychodziły czerwone odlewy i trzeba je było hakiem wyciągać, odkładać, żeby ostygły.

(zeznania świadka K. C. (1) – e-protokół rozprawy z dnia 10 października 2017 roku - 00:23:33 – płyta CD k. 133; zeznania świadka K. S. – e-protokół rozprawy z dnia 10 października 2017 roku - 00:33:43 – płyta CD k. 133; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:42:41 – płyta CD k. 133 w związku z jego wyjaśnieniami informacyjnymi - e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:01:14 – płyta CD k. 133)

Skarżący wykonywał pracę na hali produkcyjnej, gdzie znajdowały się 4 linie, 3 poziome i 1 pionowa. Pracowało tam ok. 50 osób. Hala była olbrzymia, znajdowało się na niej jeszcze 8 pieców, które topiły metal. Był również przerób mas, gdzie dorabiano masy formierskie. Na hali było bardzo duże zapylenie, hałas, a w okolicach pieca wysoka temperatura. Na takim stanowisku wnioskodawca pracował do czasu pójścia do wojska.

Po powrocie z wojska wnioskodawca pracował jako operator urządzeń odlewniczych. Była to praca bardziej przystosowana do zalewacza i polegała na wlewaniu metalu do zalewajki. Wnioskodawca brał próby gorącego płynnego metalu, szlakował metal na rynnie. Zgarniał brud, który wypływał na wierzch metalu zgarniaczką. Jeszcze wtedy nie obsługiwał żadnych urządzeń, ale był do tego szkolony. (...) znajdujący się w kadzi miał ok. 1400 stopni. Było tam bardzo gorąco, robotnicy mieli do pracy specjalne ubrania żaroodporne, maski, okulary, rękawice żaroodporne i buty odlewnicze na drewnianych podszwach.

Na stanowisku formierza skarżący robił praktycznie to samo co na stanowisku operatora urządzeń odlewniczych, ponieważ jest to ta sama linia produkcyjna. W tym okresie wnioskodawca był jeszcze brygadzystą pracującym, co oznacza, że pracował razem z załogą. Miał pod sobą 14 osób, a na nocach trochę mniej. Do jego obowiązków należało przygotowanie linii formierskiej, przestrzeganie przepisów bhp, nadzorowanie procesu produkcyjnego. Jednocześnie wykonywał swoją część pracy. Był na hali produkcyjnej przez 8 godzin dziennie, czasem dłużej. Mógł zejść dopiero jak przyszedł zmiennik. W tym czasie odwołujący nie miał żadnych obowiązków administracyjnych, nie wypełniał żadnych papierów. Jako brygadzysta wnioskodawca nie miał żadnego swojego pokoju, tylko normalną szatnię. Ustawiał ludzi na stanowisku.

(zeznania wnioskodawcy – e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:42:41 – płyta CD k. 133 w związku z jego wyjaśnieniami informacyjnymi - e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:01:14 – płyta CD k. 133; zeznania świadka K. C. (1) – e-protokół rozprawy z dnia 10 października 2017 roku - 00:23:33 – płyta CD k. 133; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:42:41 – płyta CD k. 133 w związku z jego wyjaśnieniami informacyjnymi - e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:01:14 – płyta CD k. 133)

Formierz, formierz operator, formierz maszynowy są to określenia tej samej pracy. Składacz form i rdzeni oraz operator urządzeń odlewniczych to było praktycznie to samo stanowisko, bo jak się składało formy i rdzenie to trzeba było umieć również oporządzić to urządzenie. Stanowiska operator urządzeń odlewniczych i operator urządzeń maszynowych również były tymi samymi stanowiskami, zmieniało się tylko nazewnictwo. Podobnie jak formierz operator i formierz maszynowy. Formierze też mieli stanowiska operatora urządzeń odlewniczych i tych różnych nazw używano zamiennie.

(zeznania świadka K. C. (1) – e-protokół rozprawy z dnia 10 października 2017 roku - 00:31:22 – płyta CD k. 133; zeznania świadka K. S. – e-protokół rozprawy z dnia 10 października 2017 roku - 00:33:43 - 00:39:57 – płyta CD k. 133; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:42:41 – płyta CD k. 133 w związku z jego wyjaśnieniami informacyjnymi - e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:01:14 – płyta CD k. 133)

Wnioskodawca nigdy nie pełnił funkcji wytapiacza. Był zalewaczem, a wydane angaże wskazywały błędną nazwę stanowiska.

Z. ma pod sobą konkretny piec, zalewarkę Junkier i ją obsługuje. S. zajmował się przyjmowaniem metalu płynnego, wylewaniem do zalewarki, przepalaniem gniazd, przepalaniem tlenem w razie awarii, zalewaniem form ciekłym metalem. (...) był wypychany na rynnę i sływał do formy. A. C. miał na tym stanowisku wszystkie środki ochrony jak specjalne ubrania żaroodporne, maski, okulary, rękawice żaroodporne i buty odlewnicze na drewnianych podszwach, gdyż praca przy ciekłym metalu była szczególnie niebezpieczna. Poza tym w hali panował straszny hałas, zapylenie oraz bardzo wysoka temperatura na zalewaniu. Pracownicy dodatkowo do przepalania mieli maski przeciwpylowe.

Wnioskodawca do końca zatrudnienia tj. do 2014 r. był zalewaczem. Wytapiacz to osoba, która topi metal, który jest przelewany na zalewarkę. Tylko zalewacze chodzili na dyżury. Z. musiał znać się także na piecach, które topiły metal,

żeby w razie awarii umieć odpowiednio zadziałać. Dlatego miał wpisane w angaż również stanowisko wytapiacza. Skarżący pracował na trzy zmiany. Dostawał dodatek za pracę w warunkach szczególnych, miał dodatkowy urlop zdrowotny. Wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez cały czas. Do tego miał on jeszcze dyżury w wolne dni. Jak był brygadzystą też robił to samo.

(zeznania świadka K. S. – e-protokół rozprawy z dnia 10 października 2017 roku - 00:33:43 – płyta CD k. 133; zeznania świadka K. C. (1) – e-protokół rozprawy z dnia 10 października 2017 roku - 00:23:33 – płyta CD k. 133; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:42:41 – płyta CD k. 133 w związku z jego wyjaśnieniami informacyjnymi - e-protokół z 10 października 2017 roku – 00:01:14 – 00:20:22 – płyta CD k. 133)

Umowa o pracę A. C. została rozwiązana bez wypowiedzenia dokonanego przez Zakład Pracy Odlewnię (...), zgodnie z art. 7a ustawy z dnia 28 grudnia 1989 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Jako powód podano ogłoszenie upadłości pracodawcy oraz brak środków finansowych na wypłatę wynagrodzenia.

(kserokopia rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia – k. 98)

W dniu 12 lutego 2003 roku zostało wydane świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych przez Odlewnię (...) Sp. z o. o. w upadłości Oddział w K.. Zgodnie z treścią świadectwa A. C. był zatrudniony w powyższym zakładzie w okresie od 3 października 1974 roku do 31 października 2002 roku stale i w pełny wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy obsłudze urządzeń produkcyjnych na wydziale odlewni:

- od 3 października 1974 roku do 28 października 1975 roku na stanowisku składacz form i rdzeni (wykaz A, Dział III, poz. 21, pkt 24),

- od 2 listopada 1977 roku do 30 czerwca 1980 roku na stanowisku operator urządzeń odlewniczych (wykaz A, Dział III, poz. 22, pkt 5),

- od 1 lipca 1980 roku do 31 stycznia 1987 roku na stanowisku formierz – operator (wykaz A, Dział III, poz. 21, pkt 1),

- od 1 lutego 1987 roku do 31 października 2002 roku na stanowisku wytapiacz – zalewacz (wykaz A, Dział III, poz. 22, pkt 20/21)

wykazu stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

(świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych – k. 84)

W okresie od 4 listopada 2002 roku do dnia 19 października 2003 roku wnioskodawca był zarejestrowany w Urzędzie Pracy jako bezrobotny i w tym okresie pobierał zasiłek dla bezrobotnych.

(zaświadczenie – k. 13 akt ZUS zainicjowanych wnioskiem o emeryturę)

W okresie od 22 lutego 2016 roku do 20 lutego 2017 roku wnioskodawca był zarejestrowany w Urzędzie Pracy jako bezrobotny i w tym okresie pobierał zasiłek dla bezrobotnych.

(zaświadczenie – k. 13 akt ZUS zainicjowanych wnioskiem o emeryturę)

Decyzją z dnia 12 lipca 2002 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. ustalił A. C. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku, którego wartość wynosiła 129 628,07 zł. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 109,45% przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową (109,45% x 1220,89 zł = 1 336,26 zł).

Do ustalenia wartości kapitału przyjęto okresy składkowe w ilości: 23 lata, 5 miesięcy, tj. 281 miesięcy. Łączny okres nieskładkowy przyjęty do obliczenia kapitału początkowego wynosi 8 miesięcy.

Wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku została wyliczona w następujący sposób:

$293,01 \text{ złotych} \times 70,71 \% \text{ (współczynnik proporcjonalny)} = 207,19 \text{ złotych}$

$(281 \text{ miesięcy składkowych} \times 1,3\%) : 12 \times 1 \text{ 336,26 złotych (podstawa wymiaru)} = 406,76 \text{ złotych}$

$(8 \text{ miesięcy okresów nieskładkowych} \times 0,7\%) : 12 \times 1 \text{ 336,26 złotych (podstawa wymiaru)} = 6,28 \text{ złote}$

RAZEM = 620,23 złotych

$620,23 \text{ złotych} \times 209 \text{ miesięcy (średnie dalsze trwanie życia)} = 129 \text{ 628,07 złotych (kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 roku)}$ .

Do podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęte zostały wynagrodzenia z kolejnych 10 lat kalendarzowych, tj. 1989 – 1998.

Do ustalenia wysokości kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił okresu od 16 października 1977 roku do 1 listopada 1977 roku, gdyż w tym okresie wnioskodawca nie podjął zatrudnienia po odbyciu służby wojskowej, a więc nie była opłacana składka na ubezpieczenie społeczne.

(decyzja – k. 18 – 20 akt kapitałowych ZUS, obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego – k. 21 akt kapitałowych ZUS)

W dniu 16 listopada 2016 r. K. C. (2) złożył wniosek o emeryturę. Ubezpieczony nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego.

(wniosek – k. 1 – 8 akt ZUS)

Organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, natomiast nie uwzględnił żadnego stażu do pracy w warunkach szczególnych.

(bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, a mianowicie o powołaną wyżej dokumentację kadrowo-płacową ze spornego okresu zatrudnienia ubezpieczonego znajdującą się w aktach sprawy, w załączonych aktach organu rentowego, jak i osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań świadków oraz wnioskodawcy. Zgromadzone dokumenty oraz zeznania świadków, jak i wnioskodawcy nie budzą wątpliwości, co do ich wiarygodności i w ocenie Sądu mogą stanowić podstawę rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie. Znajdujący się w aktach sprawy dowód z dokumentu, w postaci świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych w spornym okresie, pomimo nieprecyzyjnie wskazanych stanowisk przez pracodawcę, potwierdza ustalony w oparciu o dokumenty i zeznania świadków oraz wnioskodawcy stan faktyczny i stanowi tym samym dodatkową podstawę do przyjęcia, iż w spornym okresie wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Wskazać należy, że zarówno zeznający w sprawie świadek K. C. (1), który był zatrudniony w odlewni (...) na stanowiskach operatora maszyn i urządzeń odlewniczych, a następnie wytapiacza, jak i K. S. – rdzeniarz, operator urządzeń odlewniczych, wytapiacz, pracowali razem z ubezpieczonym w spornym okresie. Byli oni zgodni co do kwestii, że stanowiska pracy formierz, formierz operator, formierz maszynowy, a także operator urządzeń odlewniczych i operator urządzeń maszynowych były tożsame. Z powyższych zeznań wynika, że ubezpieczony zajmował następujące stanowiska: formierz, zalewacz, operator urządzeń odlewniczych, formierz maszynowy.

Zatem powyższe zeznania świadków bez wątpienia korespondują ze złożonym świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach, kwestionowanym przez organ rentowy.

### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (art. 184 ust.2 ustawy emerytalnej).

Prawo do emerytury na podstawie art.184 ww. ustawy przysługuje ubezpieczonemu, który na dzień wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnił określone w niej wymogi stażowe, a po tej dacie osiągnął wymagany wiek, niezależnie od tego czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę w szczególnych warunkach, czy wykonywał inną pracę i czy pozostawał w zatrudnieniu.

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3.

Zgodnie z ustępem 2 powyższego przepisu dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Ustęp 4 cytowanego przepisu stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Przywołane przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz.43 z zm.).

W myśl § 2 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ustęp 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zgodnie z treścią § 3 i 4 rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W przedmiotowej sprawie nie był kwestionowany wymagany okres zatrudnienia. Ubezpieczony A. C. udowodnił bowiem wymagany 25 letni okres składkowy i nieskładkowy.

Przedmiotem sporu było udowodnienie przez wnioskodawcę wymaganego okresu co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję uznał, iż A. C. nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Tym samym organ rentowy zakwestionował okres pracy wnioskodawcy w Zakładach (...) (późniejsza Odlewnia (...) Sp. z o. o. w K.) z powodu braków formalnych złożonego świadectwa pracy w warunkach szczególnych, wydanego przez pracodawcę, w okresach zatrudnienia:

- 3.10.1974r. – 28.10.1975 r., 1.07.1980r. – 31.01.1987 r., według ZUS w przedłożonym świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych zakład pracy błędnie określił charakter pracy, który nie odpowiada ściśle charakterowi wykazanemu w zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r., tj. „przygotowywanie mas formierskich i prace formierzy oraz rdzeniarzy”. Ponadto w okresie 1.07.1980r. – 31.01.1987 r. nazwa stanowiska pracy wymieniona na świadectwie pracy w warunkach szczególnych „formierz – operator” nie odpowiada nazwie „formierz maszynowy” wymienionej w wykazie aktu resortowego.

- 2.11.1977 r. – 30.06.1980 r., 1.02.1987 r. – 31.12.1998r., ponieważ zakład pracy nie określił charakteru pracy zgodnie z zarządzeniem Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego r., tj. „obsługa żeliwiaków, rozlewni i ich urządzeń pomocniczych”.

Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest - w myśl § 2 ust. 2 - świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione według określonego wzoru lub świadectwo pracy, w którym zakład pracy stwierdza charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Regulacja § 2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym nawet zeznaniami świadków (uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 roku, III UZP 5/85, Lex 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 roku III UZP 6/84, Lex 14625; wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2000 r. II UKN 446/99, Lex 48778). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłączone jest, stosownie do treści art. 473 §1 k.p.c., zastosowanie przepisów ograniczających dopuszczalność dowodów ze świadków i przesłuchania stron (art. 246 i 247 k.p.c.). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dopuszczalne jest wykazywanie wszelkimi dowodami okoliczności, od których zależą uprawnienia do świadczeń, z ubezpieczenia społecznego, także gdy z dokumentów wynika co innego. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, sygn. II UKN 598/00, Lex nr 79840, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009 roku sygn. I PK 194/08, Lex nr 653420).

Należy również wskazać, że świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę z zachowaniem warunków przewidzianych normą § 2 ww. rozporządzenia stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych. Samo jednakże posiadanie świadectwa pracy potwierdzającego wykonywanie zatrudnienia w warunkach szczególnych organu rentowego nie wiąże i nie przesądza automatycznie o przyznaniu świadczenia emerytalnego na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach w postępowaniu sądowym traktuje się jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki może być więc weryfikowany pod kątem prawdziwości wskazanych w nim faktów (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4



listopada 2008 roku sygn. III AUa 3113/08, Lex nr 552003; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 30 listopada 2006 roku sygn. III AUa 466/06, opubl: Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach rok 2007, Nr 3, poz. 8; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 24 września 2008 roku sygn. III AUa 795/08, opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacji B. rok 2008, Nr 4, str. 60).

Sąd nie jest zatem w żaden sposób związany oceną charakteru zatrudnienia pracownika dokonaną przez pracodawcę w wystawionym pracownikowi świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Ma ono służyć jedynie celom dowodowym. Dokument ten podlega co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie, jak każdy inny dowód (art. 233 § 1 k.p.c.) – vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2009 r., sygn. I UK 316/08, LEX nr 707858, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2011r., sygn. akt III UK 213/10, LEX nr 950436). Oczywiście brak odpowiedniego świadectwa pracy jest uchybieniem formalnym, jednak Sąd bada rzeczywisty stan sprawy.

W przedmiotowym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości fakt, że wnioskodawca spełnia przesłanki ustawowe: co do wieku – wnioskodawca ukończył 60 lat w dniu (...), posiadanych okresów składkowych i nieskładkowych oraz nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego. W ocenie Sądu wnioskodawca spełnia również warunek posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał, że skarżący nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych i nie uwzględnił wnioskodawcy żadnego okresu pracy do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu ubezpieczony A. C. udowodnił w niniejszym postępowaniu, zarówno przedłożonymi dokumentami w postaci świadectwa pracy, zeznaniami świadków K. C. (1) oraz K. S., jak i własnymi zeznaniami, iż będąc zatrudnionym w Zakładach (...) w K. począwszy od dnia 3 października 1974 roku do 28 października 1975 roku, od 2 listopada 1977 roku do 30 czerwca 1980 roku, 1 lipca 1980 roku do 31 stycznia 1987 roku, od 1 lutego 1987 roku do 31 grudnia 1998 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach, jako formierz maszynowy, składacz form i rdzeni, operator maszyn odlewniczych, zalewacz w pełnym wymiarze czasu pracy, nie wykonując przy tym żadnych innych prac, a jedynie w okresie od 29 października 1975 roku do 15 października 1977 roku odbywał służbę wojskową, co potwierdził wypis z książeczki wojskowej znajdującej się w aktach ZUS oraz zeznania wnioskodawcy. Zaś po służbie wojskowej ponownie przystąpił do pracy w dniu 2 listopada 1977 roku.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku wskazuje, że w Dziale III zostały wymienione prace w hutnictwie i przemyśle metalowym, a w ust. 21. przygotowywanie mas formierskich i prace formierzy oraz rdzeniarzy. Prace te są pracami w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ponadto stanowiska, na którym świadczył pracę wnioskodawca w spornych okresach zostały wyszczególnione w zarządzeniu resortowym, tj. Zarządzeniu nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. MH i PM nr 1-3 poz.1) w Dziale III, poz. 21, pkt 1, 24 prace na stanowisku: „formierz maszynowy” i „składacz form i rdzeni”, jak i w Dziale III, poz. 22 pkt 5, 20, 21 prace na stanowisku: „operator maszyny odlewniczej”, „wytapiacz”, „zalewacz”.

Przepisy resortowe, o których traktuje § 1 ust. 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. nie stanowią źródła prawa w rozumieniu art. 87 Konstytucji RP, a określenie stanowisk w tych aktach ma znaczenie techniczne i nie jest rezultatem tworzenia, tylko stosowania prawa. Zarządzeniom resortowym przypisuje się charakter informacyjny, techniczno - porządkujący, uściślający. Mogą one więc być pomocne przy dokonywaniu wykładni oraz kwalifikacji stanowisk pracy określonych w załączniku do rozporządzenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 sierpnia 2015 r. III AUa 664/14, Legalis nr 1360421; por. także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., I UK 403/11, z dnia 14 lutego 2008 r., I UK 313/07, wyrok z dnia 26 maja 2011 r., II UK 356/10, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, III AUA 573/09, OSA G. 2010 nr 1, s.139).

Zdaniem Sądu Okręgowego zebrany w sprawie materiał dowodowy dał dostateczne podstawy do uznania pracy świadczonej przez odwołującego się w Zakładach (...) w K. od dnia 3.10.1974r. – 28.10.1975 r., 2.11.1977 r. – 30.06.1980 r., 1.07.1980r. – 31.01.1987r., 1.02.1987 r. – 31.12.1998r. na stanowiskach: formierz maszynowy i składacz form i rdzeni(od 3 października 1974 roku do 28 października 1975 roku, a następnie formierz od 1 września 1979 roku), operator maszyn odlewniczych (od 2 listopada 1977 roku), wytapiacz, zalewacz (od 1 września 1986 roku).

Na podstawie zeznań wnioskodawcy oraz świadków Sąd poczynił ustalenia, że do głównych obowiązków wnioskodawcy w pierwszym okresie zatrudnienia należało wykonywanie wszystkich prac mieszczących się w kręgu prac formierzy oraz rdzeniarzy, a mianowicie zajmował się składaniem form, rdzeniowaniem, obróbką układu wlewowego, odmuchaniem formy, wyciąganie odlewów z kraty, wyciąganie hakiem czerwonych, rozżarzonych odlewów. Na stanowisku składacza form i rdzeni skarżący niewątpliwie pracował na linii produkcyjnej: wkładał rdzenie, wykańczał formę gładzikiem (jest to taka mała kielnia). Formy były z masy formierskiej, odmuchiwał formy, czyli oczyszczał je sprężonym powietrzem. Na wielkiej hali produkcyjnej, na której pracował, wszystko było zapyłone. Znajdowały się tam 4 linie, 3 poziome i 1 pionowa, ponadto było tam też 8 pieców, w których był wytapiany metal. Powodowało to, że na hali panowało bardzo duże zapylenie, hałas, a w okolicach pieca wysoka temperatura.

Po powrocie ze służby wojskowej (od 2 listopada 1977 roku) ubezpieczony pracował jako operator urządzeń odlewniczych i do jego obowiązków należało wlewanie metalu do zalewajki, które to czynności były bardziej charakterystyczne dla pracy zalewacza. Wnioskodawca brał próby gorącego płynnego metalu o temperaturze około 1400 stopni znajdującego się w kadzi, szlakował metal na rynnie, zgarniał brud, który wypływał na wierzch metalu zgarniaczką. Był szkoleny do obsługi urządzeń. Na stanowisku formierza robił praktycznie to samo, ponieważ jest to ta sama linia produkcyjna. Ponadto wnioskodawca był w tym okresie jeszcze brygadzystą pracującym i do jego obowiązków należało przygotowanie linii formierskiej, przestrzeganie przepisów bhp, nadzorowanie procesu produkcyjnego. Jednocześnie wykonywał swoją część pracy.

Wnioskodawca, będąc zatrudniony na stanowisku zalewacza, miał pod sobą konkretny piec, zalewarkę Junkier i ją obsługiwał. Zajmował się przyjmowaniem metalu płynnego, wylewaniem do zalewarki, przepalaniem gniazd, przepalaniem tlenem w razie awarii, zalewaniem form ciepłym metalem. (...) był wypychany na rynnę i spływał do formy. Wytapiacz zajmował się wytapianiem metalu i przelewaniem go na zalewarkę. Na stanowisko zalewacza pracownicy, w tym skarżący, musieli znać się także na piecach, które topiły metal, żeby w razie awarii umieć odpowiednio zadziałać, gdyż tylko zalewacze pełnili dyżury. Dlatego wnioskodawca miał wpisane w dokumentacji kadrowej zalewacz - wytapiacz.

Powyższe zeznania skarżącego oraz świadków w pełni korespondują z dokumentacją znajdującą się w aktach osobowych odwołującego, a nadto ze świadectwem pracy dotyczącym spornego okresu zatrudnienia oraz świadectwem pracy w warunkach szczególnych, które w całości potwierdzają złożone zeznania. W świadectwie pracy wymienione zostały bowiem stanowiska pracy skarżącego w całym okresie zatrudnienia tj. składacz form i rdzeni, operator urządzeń odlewniczych, formierz – operator, wytapiacz – zalewacz.

Z zeznań świadków wynika, że nazwy: formierz, formierz operator, formierz maszynowy określają stanowiska pracy, na których wykonywane są takie same obowiązki. Podobnie operator urządzeń odlewniczych i operator urządzeń maszynowych. Ponadto w Zakładach (...) formierze też mieli stanowiska pracy operatora urządzeń odlewniczych, ponieważ nazw tych używano zamiennie.

Dodatkowo należy podkreślić, że wnioskodawca legitymuje się wykształceniem w zawodzie formierz odlewnik, które uzyskał w czerwcu 1974 roku.

Z dokumentacji płacowej oraz zeznań świadków wynika, że wnioskodawca w spornym okresie pobierał dodatek za pracę w warunkach szczególnych. Miał również dodatkowy urlop zdrowotny.

Powyższe nie było kwestionowane przez pełnomocnika organu rentowego uczestniczącego w rozprawie.

Co do okresu od 29 października 1975 roku do 15 października 1977 roku, kiedy to odwołujący odbywał służbę wojskową, wskazać należy, że Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Najwyższego, że okres zasadniczej służby wojskowej, odbytej w czasie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zalicza się do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 748 ze zm.), jeżeli pracownik w ustawowym terminie zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 6 kwietnia 2006 r., sygn. akt III UK 5/06, OSNP 2007/7 – 8/ M.P.Pr. (...)).

Sąd Najwyższy słusznie wskazał, że przerwę w wykonywaniu zatrudnienia w ramach stosunku pracy wywołaną odbywaniem zasadniczej służby wojskowej uznaje się za zawieszenie realizacji nadal trwającego stosunku pracy z tego względu, że w okresie odbywania tej służby nie są wykonywane zobowiązania stron stosunku pracy, ponieważ pracownik doznaje przeszkód w świadczeniu pracy z powodu odbywania zasadniczej służby wojskowej, co prowadzi do zawieszenia świadczeń pracodawcy, które na ogół są ekwiwalentami za pracę wykonaną.

Równocześnie trzeba podkreślić, że jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy powołanym wyroku, obowiązkiem obywatela polskiego jest obrona ojczyzny, a zakres obowiązku służby wojskowej określa ustawa (art. 85 ust. 1 i 2 Konstytucji RP). Ponadto konstytucyjna zasada demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2), zasada równości wobec prawa i zakaz dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji), wymuszają na gruncie Konstytucji, będącej najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej (art. 8 Konstytucji RP), ustanawianie takich regulacji ustawowych lub dokonywanie wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które wykluczają jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny. W konsekwencji na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych okresy czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne są zawsze okresami składkowymi (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach

i rentach), bez potrzeby wypełnienia jakichkolwiek dalszych warunków, a w szczególności bez względu na to, czy okresy odbytej służby były poprzedzone stosunkiem pracy lub innym stosunkiem prawnym kreującym tytuł obowiązkowego ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że okres czynnej służby wojskowej jest składkowym okresem ubezpieczenia dla każdego ubezpieczonego, który odbył taką służbę.

Zgodnie z art. 124 ust. 1 nieobowiązującej już ustawy z dnia 30 stycznia 1959 roku o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. z 1963 r. Nr 20, poz. 108), zakład pracy, który zatrudniał pracownika w chwili powołania do czynnej służby wojskowej, obowiązany był go zatrudnić na poprzednio zajmowanym stanowisku lub stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz nie niżej opłacanym, jeżeli pracownik najpóźniej w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z zasadniczej służby wojskowej zgłosił swój powrót do pracy. Dopiero niezachowanie tego terminu powodowało rozwiązanie stosunku pracy z mocy prawa, chyba że nastąpiło z przyczyn od pracownika niezależnych (ust. 2).

Zgodnie z wyraźnym brzmieniem art. 125 tej ustawy, pracownikowi, który zgłosił się do pracy w terminie określonym w art. 124 ust. 1 zalicza się okres odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy albo od ciągłości pracy w danym zawodzie lub służbie, bądź w szczególnych warunkach, od których zależy nabycie tych uprawnień.

W oparciu o powyższe należy stwierdzić, że okres odbytej czynnej (zasadniczej) służby wojskowej przez pracownika zatrudnionego poprzednio w szczególnych warunkach pracy, który po zakończeniu tej służby zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia, traktuje się tak samo jak wykonywanie takiej pracy. Skoro zaś okres ten podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w szczególnych warunkach, to uwzględnia się go także do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym ( art. 124 i 125 ustawy z dnia 30 stycznia 1959 roku o powszechnym obowiązku wojskowym, w zw. z art. 32 ustawy

o emeryturach i rentach). Jak wskazał Sąd Najwyższy taką wykładnię językową zdecydowanie wzmacniają powołane dyrektywy (zasady) konstytucyjne, uzasadniające i usprawiedliwiające traktowanie okresu zasadniczej służby wojskowej przypadającego w okresie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia jako składkowego okresu pracy w szczególnych warunkach dla celów emerytalnych.

Ponadto, zdaniem Sądu Najwyższego, za przyjętą wykładnią przemawiają także regulacje szczególne dotyczące przesłanek nabycia prawa do szczególnych rodzajów emerytur: górniczej (art. 34, 35 i 38 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) lub emerytury kolejowej (art. 40, 41 i 45 tej ustawy) przez pracowników urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 roku, zważywszy że powołane unormowanie *expressis verbis* okresy służby wojskowej uznają za okresy zaliczane do okresów rodzajów zatrudnienia wykonywanego w szczególnych warunkach (pracy górniczej lub zatrudnienia na kolei), wymaganych do nabycia emerytury w niższym od powszechnego wieku emerytalnym.

Wnioskodawca odbywał służbę wojskową w okresie obowiązywania ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1967 roku, nr 44, poz. 220).

Zgodnie z art. 108 ust. 1 powołanej ustawy okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zaliczał się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby albo w tej samej gałęzi pracy.

Przepis art. 106 ust. 1 tej ustawy wskazywał, na obowiązek pracodawcy, który zatrudniał pracownika w dniu powołania do zasadniczej służby wojskowej, do zatrudnienia go na poprzednio zajmowanym stanowisku lub na stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz zaszeregowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby pracownik zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia.

W świetle powyższego nie ma w ocenie Sądu wątpliwości, że okres odbytej zasadniczej służby wojskowej przez pracownika zatrudnionego poprzednio w szczególnych warunkach, który po zakończeniu służby zgłosił w ustawowym terminie swój powrót do tego zatrudnienia, traktuje się tak samo, jak wykonywanie takiej pracy. Skoro zatem okres ten podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w szczególnych warunkach, to uwzględnia się go także do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Stanowisko takie znalazło potwierdzenie również w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 roku w sprawie II UZP 6/13, zgodnie z którą czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 roku) zalicza się na warunkach wynikających z tego przepisu – do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Biul. SN 2013/10/24, M.P.Pr. (...) -101, zob. też. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 roku, II UK 217/13, LEX nr 1408683)/

Podkreślić należy, że w ocenie Sądu nie ma znaczenia okoliczność, że Sąd Najwyższy w powołanej uchwale odnosił się do stanu prawnego obowiązującego do dnia 31 grudnia 1974 roku, tj. do dnia wejścia w życie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, ponieważ regulacje mające znaczenie dla oceny zasadności zaliczania okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia, w zakresie związanych z nim uprawnień, uległy zmianie dopiero od chwili wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z 4 maja 1979 roku w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz. U nr 13, poz. 86 ze zm.) tj. od dnia 1 stycznia 1980 roku.

Jak słusznie wskazuje Sąd Najwyższy w ww. uchwale nie można mieć wątpliwości, że zarówno ustawa z dnia 30 stycznia 1959 r. o powszechnym obowiązku wojskowym i ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej regulowały zasadniczą służbę wojskową, a jej przepisy gwarancyjne (odpowiednio

art. 125 tej pierwszej oraz art. 108 ust. 1 tej drugiej) miały znaczenie dla uprawnień pracowniczych, zaliczając okres służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy albo od ciągłości pracy w danym zawodzie lub służbie bądź w szczególnych warunkach, od których zależy nabycie tych uprawnień (art. 125 ustawy z 1959 r.) oraz w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby (art. 108 ustawy z 1967 r.), niemniej jednak nie może budzić wątpliwości, że znajdują one zastosowanie także w zakresie kwalifikowania takiej służby do okresów ubezpieczenia społecznego.

Podkreślić należy, że wnioskodawca został powołany do zasadniczej służby wojskowej w czasie trwania zatrudnienia w Zakładach (...) w K. od 29 października 1975 roku i do 15 października 1977 roku odbywał służbę wojskową. Po jej zakończeniu w dniu 2 listopada 1977 roku podjął pracę w tym samym zakładzie, również świadcząc pracę w warunkach szczególnych. Zachowany został zatem wymagany 30 - dniowy termin zgłoszenia powrotu do pracy po odbyciu służby wojskowej.

Mając powyższe na uwadze wnioskodawca w toku postępowania udowodnił, że w okresach zatrudnienia w Zakładach (...) w K. począwszy od dnia 3 października 1974 roku do 28 października 1975 roku, od 2 listopada 1977 roku do 30 czerwca 1980 roku, 1 lipca 1980 roku do 31 stycznia 1987 roku, od 1 lutego 1987 roku do 31 grudnia 1998 roku wykonywał on pracę w warunkach szczególnych, zaś od 29 października 1975 roku i do 15 października 1977 roku odbywał służbę wojskową, którą również należy zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych. Tym samym uzasadnione jest przyjęcie, że w odniesieniu do wnioskodawcy spełniona została również przesłanka posiadania w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej (tj. 1 stycznia 1999 r.) co najmniej 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych. A. C. udowodnił, że wykonywał prace w warunkach szczególnych w Zakładach (...) w (...) lata 2 miesiące i 11 dni.

Z uwagi na to, że – jak wskazano wcześniej – odwołujący posiada również wymagany ogólny co najmniej 25 letni staż pracy, ukończył wymagany wiek oraz nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, należy stwierdzić, że spełnia on wszystkie warunki konieczne dla nabycia prawa do wcześniejszej emerytury.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Wnioskodawca złożył wniosek o prawo do emerytury w dniu 16 listopada 2016 roku, a wiek 60 lat ukończył w dniu (...) - prawo do emerytury należało zatem przyznać wnioskodawcy od dnia 21 grudnia 2016 roku.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając jak w sentencji wyroku.

## ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego wypożyczając akta rentowe.

26 X 2017 roku.

A.M.